Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки, психології й освітнього менеджменту
імені професора Є. Петухова

ОСОБИСТІСТЬ І СОЦІУМ

(до 100-річчя з дня народження професора Євгена ПЕТУХОВА)

Матеріали Всеукраїнських педагогічних читань
(23-24 жовтня 2025 року)

Івано-Франківськ, 2025

Особистість і соціум (до 100-річчя з дня народження професора Євгена Петухова): матеріали Всеукраїнських педагогічних читань 23-24 жовтня 2025 року / за заг. ред. Л. Пермінової. Івано-Франківськ, 2025. 131 с.

Затверджено вченою радою Херсонського державного університету (протокол від 24 листопада 2025 року №7).

Редакційна колегія:

Омельчук Сергій, доктор педагогічних наук, професор, перший проректор, Херсонський державний університет.

Петухова Любов, докторка педагогічних наук, професорка, деканеса педагогічного факультету, Херсонський державний університет,

Пермінова Людмила, докторка філософії з педагогічних наук, професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова, Херсонський державний університет.

Слюсаренко Ніна, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова, Херсонський державний університет.

Чудакова Віра, докторка філософії з психологічних наук, старша наукова співробітниця, Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України.

Онищенко Наталія, докторка педагогічних наук, професорка кафедри загальної педагогіки і психології вищої освіти Університету Григорія Сковороди у Переяславі.

Фальченко Владислава, аспірантка кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова, викладачка кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти, Херсонський державний університет.

Фоміна Ірина, кандидатка педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології та освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова, Херсонський державний університет.

Рецензенти:

Петренко Оксана, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Попович Оксана, докторка педагогічних наук, професорка, декан педагогічного факультету Мукачівського державного університету.

Електронне наукове видання підготовлено за матеріалами Всеукраїнських педагогічних читань «Особистість і соціум (до 100-річчя з дня народження професора Євгена Петухова)», що відбулися 23-24 жовтня 2025 року на педагогічному факультеті Херсонського державного університету (Херсон - Івано-Франківськ).

Представлені матеріали можуть бути використані педагогами, вчителями, вихователями для підвищення ефективності організації освітнього процесу у закладах освіти та здобувачами освіти спеціальностей 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 014 «Середня освіта», 016 «Спеціальна освіта» під час теоретичної підготовки та написання наукових робіт.

ISBN 978-617-8670-28-3

©ХДУ, 2025

Зміст

Бабаян Ю.
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ЗАПОБІГАННЯ ДЕЗАДАПТАЦІЇ УЧНІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КОЛЕКТИВІ..... 6
Бабкович Р.
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ГАЛУЗІ..... 7
Болотникова Т.
РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ……..... 9
Волянюк А.
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА..... 11
Гладкий В.
АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ФІНАНСОВІ, МОВНО-КУЛЬТУРНІ Й ІНСТИТУЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ ТА МЕХАНІЗМИ ПІДТРИМКИ…… 14
Гресько В.
ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ ВИКЛАДАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ДРУГОМУ ДЕСЯТИРІЧЧІ ХХІ СТ.…… 16
Дереш В., Товстоган В.
РОЛЬ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ У ЗАПОБІГАННІ СОЦІАЛЬНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ ДІТЕЙ З ООП В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ…… 19
Дубінка М.
ЦІННІСНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ……... 22
Касаткін О.
АКСІОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА……..... 25
Кириченко О.
АВТОРСЬКА ПАРАДИГМА І МЕЖІ РЕАЛІЗАЦІЇ СВОБОДИ СЛОВА У ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ РОЗВИНУТОГО ГУМАНІЗМУ……. 29
Ковтанюк І., Ковтанюк М.
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ..... 33
Корж-Усенко Л.
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ІДЕЇ ТА ДОСВІД ВИДАТНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ..... 35
Кочерга Є., Бубна А.
ВИКОРИСТАННЯ АРТТЕРАПІЇ У ВИВЧЕННІ ТА КОРЕКЦІЇ ВПЛИВУ СІМ'Ї НА ФОРМУВАННЯ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» У ПІДЛІТКІВ……... 38
Гаян О., Кузнецова Т.
ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ЧАС В УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 40
Кузнецова Т., Лисенко Н.
РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ТА ТОЧНИХ РУХІВ ДОШКІЛЬНИКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В СИСТЕМІ РОБОТИ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ……..... 43

Кузьменко В, Слюсаренко Н. **47**
ОСОБИСТІСТЬ ТВОРИТЬ СОЦІУМ: ПРОФЕСОР ЄВГЕН ІВАНОВИЧ ПЕТУХОВ…….
Лисак Г.
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ САМОСВІДОМОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ……..... 49
Лисенко Н., Кузнецова Т., Рева В.
ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ..... 54
Лукичова Н.
STEM-КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІВ: ПОДОЛАННЯ БАР'ЄРІВ ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДО ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ…….. 57
Маценко Л., Замогильний Д.
ВИХОВАННЯ У СТУДЕНТІВ НЕСПРИЙНЯТЛИВОСТІ ДО ТЮТЮНОПАЛІННЯ……. 61
Маценко Л., Лепеха О.
ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ..... 63
Маценко Л., Шумник М.
ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НАСТАВНИКА ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ НУБіП УКРАЇНИ)……. 65
Маценко Л. Шумник М.
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ВКЛАД ЖІНОК-ОСВІТЯНОК……..... 67
Мешко Г., Зузяк Н.
УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УСПІШНОСТІ ВЧИТЕЛІВ……..... 69
Морозова Є., Тацоха О.
КОНСТРУЮВАННЯ ЗАПИТІВ ЯК СКЛАДОВА ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ВЗАЄМОДІЇ З ШІ……. 71
Сапранкова К., Нестеренко М.
СТРАТЕГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ОСІБ З ПРОЯВАМИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ..... 73
Лозоватий Б., Петрик К.,
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДІ…….. 76
Окольнича Т., Завітренко Д.
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ ЗВО…….. 78
Розман І.
РОЛЬ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ЦІННОСТЕЙ ТА СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ…….. 80
Савватєєв Є.
ОСВІТНЯ СИТУАЦІЯ РОМСЬКИХ ДІТЕЙ ЗАКАРПАТТЯ У ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1991–2020): ХАРАКТЕРИСТИКИ, ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ…… 83
Асадов Е., Савченко Л.
СПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ, ЯК ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА..... 85
Сеньовська Н., Скуратко Т.
УКРАЇНСЬКЕ ФЕНТЕЗІ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ……. 88

Домуховська М., Серьогіна І.
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ……..... 91
Гречка В., Смоляк П.
НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ…….. 94
Стеценко Н.
РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ..... 96
Шульженко С., Старокожко О.
МЕДІАВПЛИВИ ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПСИХІЧНИЙ СТАН СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ..... 99
Тітова Л.
ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ..... 102
Тунтула О.
ІННОВАЦІЙНА СУТНІСТЬ І РІЗНОВИДИ ВІДОМОСТЕЙ ЯК БАЗИСНА ОСНОВА ТАК ЗВАНОЇ СВОБОДИ СЛОВА ОСОБИ У ДОКАЗУВАННІ ЧИ У БУДЬ-ЯКІЙ ПУБЛІЧНІЙ ДИСКУСІЇ ……..... 109
Усенко С.
ВПЛИВ МАНІПУЛЯЦІЙ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ НА СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ…….... 113
Фальченко В.
КУЛЬТУРОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ. 111
Чалій І.
ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЯВИЩЕ: СУТНІСТЬ, ПРИЧИНИ Й НАСЛІДКИ……... 114
Ковальчук В., Чередник Л.
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ..... 117
Панасенко Г., Чередник Л.
ЗМІСТ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ»..... 120
Чух Г.
ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНОЗНАВЧИХ ПРІОРИТЕТІВ ОСВІТИ..... 122
Шайнюк А., Юдіна Л.
ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ВИХОВАННЯ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДІТЕЙ..... 124
Шипко А., Зуброва О.
ПЕДАГОГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО САМОІДЕНТИФІКАЦІЄЮ ОСОБИСТОСТІ..... 126
Яневський В.
НАВЧАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ З ХОРЕОГРАФІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ І ХУДОЖНЬОГО СМАКУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ..... 128

вразливим категоріям населення // Recent issues in social work. Social Work and Education, Vol. 9, No 4, 2022.
URL: https://pdfs.semanticscholar.org/3e2d/809fd8f6dce52825d03809cdee926feb308e.pdf (дата звернення: 23.09.2025).

6. Страх щось проґавити: що таке синдром втрачених можливостей (FOMO) і як його позбутися... Веб-сайт. URL: https://happymonday.ua/shho-take-syndrom-vtrachenyh-mozhlyvostej-fomo (дата звернення: 23.09.2025).

7. Чепурна, В. О. Психологічна підтримка здобувачів вищої освіти в контексті цифрової трансформації освітнього процесу // Наукові інновації та передові технології. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право»,Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2025. № 6. С. 2110-2125. URL: Psychological Support for Students in the Context of Digital Transformation of the Educational Process (дата звернення: 23.09.2025).

8. Шульженко С., Старокожко О. Змішане навчання в умовах війни: виклики та перспективи вищої освіти України // Наука ІІІ тисячоліття : пошуки, проблеми, перспективи розвитку : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-24 квітня 2025 року) : збірник тез. Запоріжжя : БДПУ, 2025. С. 257-260.

УДК 37.015.311:17.022.1-021.414]:[008-029:004](06)

ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Тітова Любов Олександрівна,
викладачка кафедри інформатики і інформаційно-комунікаційних технологій,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується тотальною цифровізацією всіх сфер життя. Цифрові технології не лише змінюють способи отримання інформації, комунікації й навчання, а й істотно впливають на формування світогляду, системи цінностей і поведінкових моделей особистості. У цьому контексті зростає значення цифрової культури як невід'ємного компонента загальної культури сучасної людини, зокрема майбутнього педагога.

Під цифровою культурою розуміють не лише володіння технічними засобами та цифровими інструментами, а передусім ціннісно-смислове ставлення до інформаційного простору: уміння критично оцінювати дані, дотримуватися етичних норм онлайн-спілкування, усвідомлювати межі особистої свободи та відповідальності в цифровому середовищі [1]. Цифрова культура інтегрує когнітивні, морально-етичні, комунікативні й технологічні аспекти розвитку особистості, визначаючи її здатність гармонійно функціонувати в інформаційному суспільстві.

Освітній процес стає важливим простором формування цифрової культури, адже саме тут майбутні фахівці засвоюють не лише знання, а й соціально значущі цінності. Для здобувачів педагогічних спеціальностей це особливо важливо, адже вчитель має бути носієм культури поведінки у цифровому середовищі, прикладом свідомого та відповідального використання технологій у навчанні.

Викладачі закладів вищої освіти відіграють провідну роль у цьому процесі. Вони сприяють розвитку критичного мислення, інформаційної етики, культури

академічної доброчесності. В умовах відкритого освітнього простору, масового використання соціальних мереж, платформ дистанційного навчання та генеративних ШІ-сервісів постає завдання виховання інформаційної відповідальності, що є основою цифрової культури [4].

Сучасні дослідження підтверджують, що цифрова культура безпосередньо впливає на ціннісні орієнтації особистості. Молодь, занурена в онлайн-середовище, часто формує систему уявлень про успіх, самореалізацію, взаємини та етичні норми саме під впливом цифрового контенту [6]. Це створює як нові можливості (самоосвіта, творчість, участь у глобальних спільнотах), так і ризики – поверховість мислення, інформаційне перевантаження, маніпуляції свідомістю. Тому важливою складовою освітнього процесу стає формування цифрової зрілості – здатності свідомо керувати власною інформаційною поведінкою, оцінювати достовірність джерел і наслідки власних дій у мережі [2].

Ефективним засобом розвитку цифрової культури є інтеграція в освітній процес інтерактивних технологій, гейміфікації, проєктного навчання, онлайн-спільнот. Використання освітніх платформ (Google Workspace for Education, Moodle, Classtime, Canva for Education тощо) сприяє не лише оволодінню цифровими інструментами, а й формуванню культури співпраці, взаємопідтримки та креативного самовираження в умовах цифрового освітнього середовища [5]. Важливо, щоб цифрові засоби не зводили навчання до механічного виконання завдань, а створювали умови для розвитку внутрішніх мотивів та морально-етичних цінностей.

Таким чином, цифрова культура виступає чинником гармонізації технологічного й гуманістичного вимірів освіти. Вона формує у здобувачів не лише професійну готовність до роботи в цифровому середовищі, а й здатність діяти етично, усвідомлено та відповідально. Розвиток цифрової культури є передумовою становлення особистості з активною громадянською позицією, критичним мисленням і високими моральними орієнтирами [3].

Отже, у сучасних умовах цифрова культура є не лише технологічною компетентністю, а новою формою культурного розвитку людини, що поєднує знання, етику, творчість і соціальну відповідальність. Її формування в освітньому середовищі – це стратегічне завдання, від якого залежить не лише успішна професійна діяльність майбутніх педагогів, а й розвиток духовно зрілого, ціннісно орієнтованого суспільства.

Література:

1. Бондаренко О. О. Трансформація ціннісних орієнтацій українського суспільства в контексті соціокультурних змін початку XXI століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* 2025. № 2. С. 99–106. DOI: https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.338911.

2. Криворучко І. І., Ковтанюк М. С. Медіаграмотність у сучасному світі: захист від дезінформації та виклики діпфейків. *Штучний інтелект у науці та освіті (AISE 2024) :* зб. матер. Міжнар. наук. конф., м. Полтава, 01–02 берез. 2024 р. Київ, 2024. С. 129–131. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/16767.

3. Луговський О. В. Цифрова культура і її невід'ємне місце в сучасному інформаційному суспільстві. *Філософські обрії.* 2019. № 42. С. 219–223. DOI: https://doi.org/10.33989/2075-1443.2019.42.202420.

4. Медведєва М. О., Миколайко В. В. Метавсесвіт і його місце у формуванні цифрової грамотності майбутніх учителів інформатики. *Вісник науки та освіти.* 2025. № 4(34). С. 1445–1462. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-1445-1462.

5. Тітова Л. О. Онлайн-засоби формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх педагогів в умовах дистанційного навчання. *Věda a perspektivy.* 2022. № 5(12). С. 132–143. DOI: https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5(12)-132-143.

6. Цифрова культура молодого покоління: як її формувати / Р. С. Гуревич та ін. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training methodology theory experience problems.* 2024. № 73. С. 14–29. DOI: https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-14-29.

УДК 342.7:316.774:347.9

ІННОВАЦІЙНА СУТНІСТЬ І РІЗНОВИДИ ВІДОМОСТЕЙ ЯК БАЗИСНА ОСНОВА ТАК ЗВАНОЇ СВОБОДИ СЛОВА ОСОБИ У ДОКАЗУВАННІ ЧИ У БУДЬ-ЯКІЙ ПУБЛІЧНІЙ ДИСКУСІЇ

Тунтула Олександра Сергіївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
прокурор Миколаївської спеціалізованої прокуратури
в оборонній сфері Південного регіону

Інноваційну сутність і різновиді відомостей як базисну основа так званої «свободи слова» у доказуванні чи у будь-якій публічній дискусії, конституційні основи якої на цей час вже достатньо архаїчно та юридичне некомпетентне [1, с. 165-181; 2, с. 167-183; та ін.], передбачені у ст. 34 Конституції України [3], найбільш правильно представити за розробленими у низці публікацій О.А. Кириченка та інших авторів **основами інноваційного розуміння сутності, співвідношення, процедури і меж легітимного оприлюднення та причин появи завідомо і незавідомо достовірних та недостовірних відомостей** [1, с. 157-164; 2, с. 159-166; та ін.], що стисло більш доцільно піддати подальшій науковій апробації в розвитку у такій редакції :

1. **Достовірні відомості**, тобто такі відомості, що відповідають фактичним обставинам діяння (дії або бездіяльності окремої людини чи невеликої групи людей), події (дії або бездіяльності дуже великих груп людей, коли неможливо встановити роль у досягненні загального результату кожного з учасників, наприклад, у процесі війни, масових безпорядків та ін.) чи явища (дія або бездіяльність сил природи, у т. ч. хижих тварин, які перебувають у нерегульованих людиною умовах) в цілому чи його певної сторони; і **за ступенем і фактичною процедурою досягнення достовірності** можуть бути поділені на :

1.1. **Завідомо достовірні відомості**, тобто такі, що повною мірою відповідають фактичним обставинам діяння або події чи явища загалом або певної їх сторони та особливості сприйняття, запам'ятовування, зберігання, відтворення і іншої їх передачі конкретною особою, у т. ч. життєвий досвід або відповідна спеціальна чи професійна компетентність, сприяють передачі чи іншому оприлюдненню практично адекватних відомостей.

Особистість і соціум (до 100-річчя з дня народження професора Євгена Петухова)

23-24 жовтня 2025 року

Матеріали Всеукраїнських педагогічних читань

Технічні редактори – Фоміна І. С., Фальченко В. І.